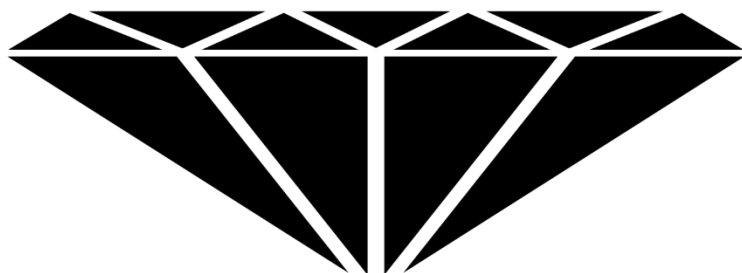

The Rich

Стив Жобснинг уч ҳикояси

Стив Жобснинг Стенфорд университети битирувчилари олдидаги нутқидан. “Бугун дунёнинг энг яхши университетларидан бирининг диплом топириш маросимида сизлар билан бирга бўлиш мен учун катта шараф. Мен институтни тугатмаганман. Бугун сизларга ҳаётимнинг уч ҳикоясини айтиб бермоқчиман. Шу холос. Ортиқча ҳашаматсиз. Оддийгина учта ҳикоя.

Биринчи ҳикоя – нуқталарнинг бирлашуви ҳақида. Мен Реэд Соллегедаги таълимни биринчи 6 ойлик ўқишдан кейин ташаганман, лекин у ерда «меҳмон» сифатида 1,5 йилча яшаганман. Нима учун мен ўқишни тарк эттим? Ҳаммаси туғилишимдан олдин бошланган.

Менинг биологик онам ёш, турмушга чиқмаган аспирант бўлган ва мени асраб олишларига бериб юборишга қарор қилади. У мени олий маълумотли кишилар асраб олишлари учун ҳаракат қилади, шунинг учун менинг тақдиримга ҳуқуқшунос ва унинг хотини томонидан асраб олишлари битилган эди. Тўғриси, бу ёруғ дунёга келишимдан бир неча дақида олдин, улар қиз бола хоҳлашаётганини айтишган.

Шунинг учун уларга тунда қўнғироқ қилишиб, «Кутилмаганда ўғил бола туғилди. Шундай бўлса ҳам, уни асраб оласизларми?» деб сўрашади ва «Албатта» дея жавоб олишади. Кейинчалик биологик онам мени асраб олган онам коллежни, отам эса мактабни битирмаганлигини билиб қолади. Биологик онам асраб олишлик ҳақидаги шартномага имзо чекишдан бош тортади. Ва фақат бир неча ойдан сўнг асраб олган ота-онам мени албатта коллежга киришимга вада беришганларидан кейин, биологик онам рози бўлади. Ва 17 йил ўтиб, мен коллежга бордим. Лекин мен соддаларча коллежни танлаганман, чунки мазкур коллеж деярли Стенфорддай қиммат эди ҳамда ота-онамнинг барча жамғарган пуллари коллежга тайёрланишимга сарф бўлганди. Олти ойдан сўнг, мен ўқишимдан ҳеч қандай мазмун кўрмаганман. Мен ҳаётимда нима қилишни хоҳлашимни билмаганман ва қандай қилиб менга коллеж буни фаҳмлаб етишимга ёрдам беришлигини тушунмаганман.

Мана, ота-онамнинг бир умр йиққан пулларини беҳуда сарфлаб юборганман. Шунинг учун мен коллежни ташлашга ва ҳаммаси яхши бўлишига ишонишга қарор қилдим. Бошида бироз тушкунликка тушганман, лекин ҳозир ортга назар ташласам, бу ҳаётимдаги энг яхши қарорлардан бири бўлганлигини тушундим. Лекин ҳаммасиям кўнгилдагидай бўлмаган.

Ётоқхонада хонам бўлмаган, шунинг учун дўстларимнинг хонасининг полида ухлаганман, егулик сотиб олиш учун Кола ичимлигининг бўш шишаларини тўплаб, 5 сентдан сотар эдим ҳамда ҳар якшанба кечида бутун шаҳар бўйлаб 7 мил юриб, ҳафтада бир марта бўлсада, кришнаитлар ибодатхонасида яхшигина овқатланиб қайтар эдим. Бу менга ёқар эди. Ҳаммасидан кўра, ўзимнинг қизиққонлигим ва ички ҳис-туйғумга суянган ҳолда нималарга тўқнаш келганим аслида охирида бебаҳо бўлиб чиқди.

Мана сизга мисол: Резд Соллегеда доим каллиграфия (чиройли ҳусни-хат) бўйича энг яхши дарсларни ўтишган. Бутун коллеж ҳудуди (сампус) бўйича ҳар бир деворий қоғозлардаги ҳар бир белги қўлда чиройли ҳусни-хат билан ёзилар эди. Ўқишдан бўшаган бўлсамда, лекин каллиграфия бўйича дарсларга ёзилган эдим. Мен сериф ва санс сериф ҳақида, ҳарфлар комбинацияларидаги ҳар хил оралиқлар ҳақида,

типографияни қандай қилиб санъат даражасига кутариш ҳақида кўп нарсаларни ўргандим. Бу санъат шунчалик гўзал, тарихий, юксак даражага этказилган эдики, фан буни тушунишига қурби етмасди. Булардан ҳеч қайсиси ҳаётимда керак бўлмасдан қолмади. 10 йил ўтиб, биз биринчи Макинтошни ишлаб чиққанимизда, буларнинг ҳаммаси ас қотди.

Ва Мак чиройли типографияни қўллаган биринчи компьютер бўлди. Агар мен бу каллиграфия курсларига қатнамаганимда, Макда ҳеч қачон бунақа шрифтлар бўлмаган бўлар эди. Агар мен коллеждаги ўқишдан воз кечмаганимда, каллиграфия курсларига қатнамаган, компьютерларда ҳозиргидай ажойиб типография бўлмаган бўлар эди.

Албатта, ҳамма нуқталарни коллеждалигим вақтида бирлаштириш мумкин эмас эди. Лекин 10 йил ўтиб, ҳамма-ҳаммаси очиқ-ойдин бўлиб қолди. Яна қайтараман: сиз ҳеч қачон нуқталарни олдинга қараб бирлаштира олмайсиз; сиз уларни фақат ўтмишга қараб бирлаштира оласиз. Шунинг учун келажакда асқотиши мумкин бўладиган ушбу нуқталарга ишонишингизга тўғри келади. Сиз нимагадир умид боғлашингиз керак: характерингизга, тақдирингизга, ҳаётингизга, устун томонингизга – нима бўлса ҳаммасига. Бундай ёндашиш ҳеч қачон менга панд бермаган ва бу менинг ҳаётимни ўзгартирган.

Менинг иккинчи ҳикоям – муҳаббат ва юқотиш ҳақида. Омадим боракан, ҳаётда бирон нимани анчайин эрта бажаришни яхши кўришимни англаб етгандим. 20 ёшлигимда Woz билан биргаликда ота-онамнинг гаражида Аппле компаниясига асос солдик. Биз жуда қаттиқ тер тўкиб меҳнат қилдик ва 10 йил ичида Аппле компанияси гараждаги икки кишидан 2 млрд. АҚШ долларлик қийматли 4000 та ходимга эга компаниягача етди. Биз ўзимизнинг энг яхши маҳсулотимиз – Макинтошни йўлга қўйдик – ўшанда мен деярли 30 ёшга тўлай деб қолгандим. Ва кейин мени ишдан бўшатишди. Қандай қилиб сизни ўзингиз асос солган компаниядан бўшатишлари мумкин? Чунки, Аппле компаниясининг йириклашганлиги сабабли компанияни бошқаришда менга ёрдам бериш учун иқтидорли одамларни ёллаган эдик ва биринчи беш йилда ҳаммаси кўнгилдагидай бўлди.

Аммо кейин бизнинг келажакка қарашларимиз айри тўс олди ва охир-оқибат биз уришиб қолдик. Директорлар кенгаши унинг томонига ўтиб олди. Шунда 30 ёшимда мени бўшатишди. Яна оммавий тарзда. Балоғат ёшимдаги барча ҳаётим мазмуни юқотилган эди. Бир неча ой нима қилишни билмасдим. Мен олдинги авлод

табдиркорларига панд бериб қўйганимни – менга эстафета таёқчасини беришганда тушуриб қўйганлигимни ҳис қилдим.

Мен Давид Паскард ва Боб Нойсэллар билан учрашиб, қилиб қўйган ишларимдан кечирим сўрашга ҳаракат қилдим. Бу оммага маълум бўлган мағлубият эди ва узоқроққа қочиб кетишни ҳам ўйлаган эдим. Бироқ нимадир секин-секин менга аён бўла бошлади – мен ҳали ҳам қилган ишларимни севардим. Аппледаги воқеалар кетма-кетлиги оддийгина ҳаммасини ўзгартириб юборди.

Мен буриб юборилган эдим, лекин мен ҳамон ўз танлаган йўлимни, ишимни ёқтирардим. Ва, алаал-оқибат, мен ҳаммасини бошидан бошлашга қарор қилдим. Ўшанда Аппле компаниясидан бўшатишим мен билан содир бўлиши мумкин бўлганларнинг яхшиси эканлигини тушунмаганман. Омадли кишининг оғир ташвишлари ўрнини бирон нимага унчалик ишончи комил бўлмаган янги кишининг енгил фикрлари эгаллади.

Мен эркин бўлган эдим ва ҳаётимнинг энг ижодли даврига қадам қўйгандим. Кейинги 5 йил давомида НеХТ компаниясига, кейин Пихар номланмиш студияга асос солдим ҳамда ажойиб аёлга кўнгил қўйдим ва у менинг ягона аёлимга айланди.

Пихар энг биринчи компьютер анимацияли филм – «Ўйинчоқлар Ҳикояси» («Той Сторй») ни яратди ва ҳозирда дунёда энг омадли анимация студияларидан бири ҳисобланади. Ҳайратлантирадиган ҳодисалардан бири, Аппле компаниясининг НеХТни сотиб олиши, мени Апплега қайтарди. НеХТ компанияси томонидан ишлаб чиқилган технология Аппленинг кейинги тикланишида асосий роль ўйнади. Лаурене билан эса ажойиб оила қурдик.

Мен шунга ишончим комилки, агар мени Аппледан бўшатишмаганда булардан ҳеч қайсиси юз бермаган бўлур эди. Дори жуда аччиқ эди, лекин беморга бу ёрдам берган эди. Баъзан ҳаёт сизни бешавқат калтаклайди. Лекин ишончни юқотманг.

Шунга имоним комилки, ишимни давом эттиришимда ёрдам берган ягона нарсa бу ўз ишимни севишим эди. Сиз нима қилишни ёқтиришингизни топишингиз керак. Ва бу иш учун ҳам тўғри бўлади ҳам муносабатлар учун. Сизнинг ишингиз ҳаётингизнинг катта қисмини тўлдиради ва тўлиқ хотиржамликнинг ягона йўли бу ўзингиз учун энг буюк ҳисобланган ишни қилиш керак. Ва буюк ишни қилишнинг ягона йўли бу нима қилаётганингизни севишингиз керак. Агар сиз ҳали ўзингизнинг ишингизни топмаган бўлсангиз, изланг. Тўхтаманг. Қачонки, ишингиз бутун қалбингиздан бўлса, топганингизни билиб оласиз. Ва, ҳар қандай яхши

муносабатлар сингари, улар йиллар ўтган сари яхшиланиб боради. Шунинг учун қидиринг, токи топгунингизча. Тўхтаманг.

Учинчи ҳикоям – ўлим ҳақида. 17 ёшлигимда, бир иқтибосга кўзим тушган эди, мазмуни қуйидагича эди: «Агар сиз ҳар бир кунингизни худди охирги кунингиздай ўтказаетган бўлсангиз, қачондир сиз ҳақ бўлиб чиқасиз.» Мазкур иқтибос менга катта таассурот қолдирган ва ҳалигача, мана деярли 33 йил давомида ҳар кун ойнага қарайман ва ўзимдан сўрайман: «Агар бугунги кунинг ҳаётининг охиргиси бўлса, бугун қилмоқчи бўлган ишларимни қилар эдимми?» Бир неча кунлар давомида бу саволга жавоб «Йўқ» бўлаверганидан сўнг, мен нимадирни ўзгартиришим кераклигини тушунар эдим. Яқинда ўлишим ҳақидаги хотира – ҳаётимда менга мураккаб қарорларни қабул қилишга ёрдам берувчи энг муҳим восита ҳисобланади.

Чунки қолган ҳамма нарсалар – ўзгаларнинг фикри, бу ғурур, бу ҳижолатпазликдан ҳадиксираш ёки муваффақиятсизлик – буларнинг ҳаммаси ўлим олдида ҳеч қандай аҳамиятга эга бўлмай қолади, аксинча аслида энг муҳим нарсаларни унутишингиз мумкин. Ўлимни ёдда тутиш – юқотишингиз мумкин бўлган нарсалар ҳақидаги ҳаёллардан қутулишнинг яхши йўли.

Сиз аллақачон яланғочсиз. Сизда қалбингиз даъватига қарши боришга бошқа баҳона юқ. Бир йилча олдин менга диагноз қўйишди: саратон (рак). Ошқозонности безида хавфли ўсма тасвирланган рентген қоғозлари менга тонгда юборилган эди. Мен ҳатто ошқозонности бези нималигини билмасдим ҳам. Врачлар бу саратон турини тузатиб бўлмаслиги ва мен уч-олти ойдан ортиқ яшамаслигимни айтишди. Врачим менга уйга боришимлигини ва ишларимни тартибга келтиришимни (тўғрироғи, ўлимга тайёрланишимни) маслаҳат берди. Бу фарзандларимга кейинги ўн йилликда нималар дейишим мумкинлиги ўйлаб, уларга ҳозироқ ҳаммасини айтишга, ҳаммаси яхши бўлишлигини ишонтиришга ҳаракат қилишинингни англатар эди. Бу алвидолашишни англатар эди. Мен бу диагноз билан кун бўйи яшадим. Кечга яқин мени биопсия қилишди – томоғимдан эндоскопни киргизишиб, ошқозон ва ичаклардан ўтказиб, ошқозонности безига игна тикишиб, ўсимтадан бир неча ҳужайраларни олишди.

Мен ухлатилган эдим, лекин ўша ерда ёнимда бўлган аёлимнинг айтишича, врачлар ҳужайраларни микроскоп остида текширишганидан сўнг, улар бақириб юборишган эди, чунки менда ошқозонности бези ракиннинг ноёб тури аниқланган ва буни операция йўли билан даволаш мумкин эди. Мени операция қилишди ва ҳозир мен соппа-соғман. Ҳаммасидан кўра, ўлим менга яқин келганди. Буларни енгиб ўтиб,

ҳозир шуни ишонч билан айтишим мумкинки, ҳеч ким ўлишни хоҳламайди. Ҳаттоки, жаннатга тушиши аниқ бўлсада, ўлишни хоҳлашмайди. Лекин барибир, ўлим билан барчамиз тўқнаш келамиз. Ҳеч ким ўлимдан қочиб қутулмаган. Шундай бўлгани ҳам яхши, чунки ўлим, менимча, ҳаётнинг энг яхши кашфиёти бўлса керак. У – ўзгаришга сабабдир.

У янгиларга йўл очиш учун ҳаётни эскилардан тозалайди. Ҳозирда янгилар бу – сиз, лекин қачондир (балки тезда, балки анчадан кейин) – сиз ҳам эскирасиз ва сизни ҳам тозалашади. Бунақа драматик гапим учун узр сўрайман, лекин бу ҳақиқат. Сизнинг вақтингиз чегараланган, шунинг учун уни кимнингдир ҳаётига сарфламанг. Бошқалар томонидан билдирилган фикр билан яшаманг ва ақидалар тузоғига тушиб қолманг. Ҳаммасидан муҳими, қалбингиз ва интуициянгизга эргашишингизга жасоратингиз етсин. Улар қандайдир маънода, сизнинг аслида ким бўлиб етишингизни билишади.

Қолган барчаси иккинчи даражали. Ёшлик вақтимда, мен тенгиларнинг асосий йўриқчи китобларидан бўлган Курраи Замин Каталогги («Тхе Wҳоле Эартҳ Саталог») номли ажойиб нашрни ўқиган эдим. Уни бу ердан унча узоқ бўлмаган Менло Паркда яшовчи Стюарт Бранд исмли йигит ёзган эди. Ўшанда 60 йилларнинг охири, шахсий компьютерлар ва ҳозиргидай нашриётлар мавжуд бўлмаган эди, шунинг учун у ёзув машинаси ва қайчида қилинган эди.

Худди Гоогле қоғоз ҳолида эди, Гооглегача 35 йил бор эди. Нашр ғоявий ва катта идеяларга тўла эди. Стюарт ва унинг ҳамроҳлари Курраи Замин Каталогининг бир нечаси нашр этишган ва охир-оқибат, якуний қисмини нашр этишди. Бу 70 йилларнинг ўрталари эди ва мен сизнинг ёшингизда эдим. Нашрнинг охириги варағида бир расм ва шундай ёзув бор эди: «Оч ўтирсанг, ахмоқ бўлиб қолаверасан».

Бу уларнинг сўнги сўзи эди. Оч ўтирсанг, ахмоқ бўлиб қолаверасан. Ва мен доим шунга амал қилиб келганман. Stay hungry (Оч бўл). Stay foolish (Нодон бўл). Ҳаммага катта раҳмат.”

PS. Оч бўл — доим янгиликка ва янада кўпроғига, яхши натижаларга эришишга «оч» бўл. Нодон бўл — доим изланишда бўл, доим ўрган. Ҳеч қачон бир нарсани тўлиқ биламан деб ўйлама. Нодон бўлиб, ўқи, ўрган, уқи!

MANBA: WWW.GOOOPER.UZ SAYTI

